Секретаријату Филолошког факултета
Београд

Предмет: Извештај Комисије за одобрење теме
докторске дисертације Вишње Вишњевац

Научно-наставно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници од 23. априла 2014. године образовало је Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је пријавила мастер Вишња Вишњевац, студент докторских студија. У Комисију су именовани:

1. Др Радмило Маројевић, редовни професор (од 1988. године) Филолошког факултета у Београду,

2. Др Александар Милановић, ванредни професор (од 2014. године) Филолошког факултета у Београду,

3. Др Ана Пејановић, ванредни професор (од 2013. године) Филозофског факултета у Никшићу.

Тема гласи: „Систем глаголских облика у староруском у поређењу са савременим српским и руским књижевним језиком“.

Пошто је прегледала поднету документацију, Комисија упућује Већу следећи

Реферат

1. ***О кандидату који тему предлаже.*** **—** Вишња Вишњевац је рођена 23. октобра 1985. године у Земуну. Основну школу завршила је у Новој Пазови, а затим Пету београдску гимназију (друштвено-језички смер). Академске 2004/2005. године уписала је студијску групу Руски језик и књижевност на Филолошком факултету Универзитета у Београду, а 2008/2009. је дипломирала с просечном оценом 8,76. Исте године уписала је мастер студије на Филолошком факултету у Београду. Испите је положила са просечном оценом 9,33, а завршни рад под називом *Прошла времена у староруском у поређењу са савременим српским језиком (на материјалу Слова о полку Игоровом и Слова о закону и благодати)*, под менторством проф. др Радмила Маројевића, одбранила је академске 2009/2010. Исте године уписала је докторске академске студије, модул језик. У два наврата била је на студијском бо-

равку на Филолошком факултету Универзитета у Минску, 2005. године, као и на Државном институту за руски језик „А. С. Пушкин“, 2008. године. Учествовала је на научном скупу са међународним учешћем „Наука и савремени универзитет 2“ у Нишу, 16. новембра 2012. године, са рефератом на тему: *Прошла времена у Повести о минулим временима у поређењу са њиховим српским преводима*. Од 2010. до 2012. предавала је руски језик запосленима у Нафтној индустрији Србије у Београду. Школске 2012/2013. радила је као наставник руског језика на Европском Универзитету на Факултету за инжењерски интернационални менаџмент у Београду. Од 2010. године ради као наставник руског језика у Центру за стране језике и превођење „Виста“ у Београду.

Имајући у виду наведене чињенице, може се закључити да кандидаткиња испуњава све услове да пријави тему докторске дисертације из области руско-српских језичких односа у историјском развоју и данас.

2. ***О теми коју кандидат предлаже.*** **—** Предложена тема у центар истраживања ставља глагол у ужем смислу (verbum finitum), односно глаголске облике који имају конјугацију — прошла времена: имперфекат, плусквамперфекат, пуни перфекат, крњи перфекат, аорист; садашње време (презент); футур II и футур I, као и императив. У анализу би делимично био укључен и партицип на -л, само у саставу перфекта, плусквамперфекта и сложеног будућег времена, тј. у предикативној функцији, а такође и инфинитив, као компонента будућег времена (у староруском — футура I, а у савременом руском — сложеног будућег времена). У одређеној мери у дато истраживање укључено је и питање категорије глаголског вида, с обзиром на то да је у староруском презент могао да се гради како од глагола несвршеног тако и од глагола свршеног вида, а да у савременом руском језику глаголи свршеног вида образују искључиво просто будуће време. Као полазна тачка за разматрање система глаголских облика узима се прасловенски, те старославенски језик, као први писани књижевни језик, заједнички за све Словене. На тај начин посматра се самостални развој појединачних језика, тј. њихових одређених сегмената. Описује се и разматра употреба поменутих облика у староруском, али се врши поређење са истим облицима у савременом српском језику, будући да он у знатној мери чува архаичне граматичке карактеристике, те може послужити као модел за реконструкцију стања у староруском.

2.1. *Циљеви истраживања*. **—** Први циљ датог истраживања је да се глаголски облици прикажу као систем који се посматра и са упоредно-историјског и са конфронтационог становишта. Тај систем у староруском језику је једним делом (прошла времена) врло сличан са системом који је опстао у српском језику све до савременог стања. С друге стране оствариле су се различите развојне тенденције још у староруском у односу на савремени српски, те је један језик доживео велике промене, а други углавном задржао раније стање.

Други циљ била би практична примена у настави историјске граматике руског језика, с обзиром на то да би дато истраживање могло допринети развоју одговарајућег система вежбања, како за руски тако и за српски језик.

Најзад, својеврстан допринос истраживање би дало и конфронтативној граматици руског и српског језика и проучавању њене везе са компаративно-историјском граматиком ових двају језика.

2.2 *Задаци*. — Основни задаци могли би се формулисати у оквиру три плана истраживања.

Први задатак био би да се у саставу четири веће целине (прошла времена, садашње време, будуће време, императив) опише систем глаголских облика и њихово функционисање на материјалу староруских споменика.

Други задатак је да се дати облици упореде са одговарајућим облицима у (савременом) српском језику (и у његовом историјском развоју), али и да се укаже на стање у савременом руском, које је настало као резултат промена током специфичног историјског развоја овог језика.

Трећи задатак био би да се утврди у којој мери преводиоци замењују староруске глаголске облике одговарајућим српским и да ли је увек могуће извршити граматички еквивалентну замену.

2.3. *Хипотеза*. — Хипотеза истраживања може се формулисати на следећи начин: категорија времена, будући под доминантним утицајем категорије вида, претрпела је у историјском развоју руског језика велике промене, те је крњи перфекат преузео значења свих прошлих времена, изгубивши при том категорију падежа и везу са категоријом лица, поставши једини облик за исказивање прошле радње те је тиме трансформисан у посебну глаголску врсту речи; садашње време у савременом руском језику образује се само од глагола несвршеног вида, док просто будуће време имају глаголи свршеног вида, а сложено будуће време састоји од компонената некадашњег футура II и футура I. Другим речима, хипотеза истраживања тиче се концепције по којој категорија вида регулише категорију времена у савременом руском језику, док су системи староруски и српски истога типа (у њима категорија времена није подређена категорији вида).

2.4. *Методе.* — Као главне методе у датом истраживању примењиваће се компаративно-историјски метод, као и метод конфронтативне анализе којим ће се поћи од синхроног пресека двају језика: староруског и савременог српског. Поред тога, примењиваће се и метод квалитативне анализе, док ће квантитавна анлиза имати помоћни значај у анализи конкретних текстова.

2.5. *Грађа*. — Ужи корпус чине *Слово о полку Игореве*, издање из 1800. године, и *Повест о минулим временима* према Лаврентијевом летопису из 1377. године, као и њихови преводи на руски и српски језик: за *Слово о походу Игоровом* — П. П. Његоша, Д. Медића, Ј. Хаџића, И. Шајковића, М. Панића Сурепа, В. Недића, а за *Повест о минулим временима* — В. Минића, Н. Косовића. Ужи корпус би био, по потреби, проширен ширим корпусом, примерима из трију староруских летописа (ЛН XIII–XIV, ЛЛ 1377, ЛИ око 1425) и њиховом лексикографском интерпретацијом у Речнику староруског језика XI–XIV века.

Имајући у виду све наведено, може се закључити да тема која се предлаже за докторску дисертацију заслужује да буде монографски обрађена и да она може бити значајна и за историју руског језика и за упоредно проучавање двају језика.

3. ***О ментору којег кандидат предлаже***. — Кандидат је предложио ментора (проф. др Радмило Маројевић). Предложени ментор је, између осталог, аутор конфронтативне граматике српског и руског језика са историјским коментарима (1, 2), двеју монографија из историје руског језика (3, 4) и два зборника посвећена граматици српског и старославенског језика (5, 6):

1. *Русская грамматика*: *Сопоставительная грамматика русского и сербского языков с историческими комментариями*. В двух томах. Том I. *Типология*. *Фонология*. *Морфология имени* / Радмило Мароевич. Москва – Белград: Филологический факультет Белградского университета, 2001, с. 1–185 (Монографии, кн. 90).

2. *Русская грамматика*: *Сопоставительная грамматика русского и сербского языков с историческими комментариями*. В двух томах. Том II. *Морфология глагола*. *Синтаксис*. *Теория перевода* / Радмило Мароевич. Москва – Белград: Филологический факультет Белградского университета, 2001, с. 1–205 (Монографии, кн. 91).

3. *Посесивне категорије у руском језику (у своме историјском развитку и данас)* / Радмило Маројевић. Београд: Филолошки факултет, 1983, с. 1–206 (Монографије, књ. LV).

4. *Посесивне изведенице у староруском језику*: *Антропонимски систем*. *Топонимија*. „*Слово о полку Игореве*“ / Радмило Маројевић. Београд: Филолошки факултет, 1985, с. 1–158 (Монографије, књ. LIX).

5. *Српски језик данас*. [Зборник радова]. Београд: ЗИПС, 2000, с. 1–416. (Библиотека Serbica. Књига I):

6. *Старославенске студије* / Радмило Маројевић. [Зборник радова]. Београд: Филолошки факултет – Крагујевац: ИДП „Нова светлост“ (Библиотека Лицеј, књ. V), 2000, с. 1–159 (Palaeoslavica serbica, књ.I).

4. На основу свега наведеног Комисија предлаже Већу да кандидату Вишњи Вишњевац одобри тему докторске дисертације под насловом *Систем глаголских облика у староруском у поређењу са савременим српским и руским књижевним језиком* и да за научног руководиоца именује др Радмила Маројевића, редовног професора.

С поштовањем,

Комисија

Др Радмило Маројевић, редовни професор
Филолошког факултета у Београду, с. р.

Др Александар Милановић, ванредни професор
Филолошког факултета у Београду, с. р.

Др Ана Пејановић, ванредни професор
Филозофског факултета у Никшићу, с. р.

Прилог I

БИБЛИОГРАФИЈА ПРЕЛИМИНАРНИХ ИСТРАЖИВАЊА

а) Извори:

1. Badalić 1972: J. Badalić: *Spjev o vojnom pohodu Igorovu*, Rusko-hrvatske književne studije, Zagreb: Liber.
2. ДІХ 1858: *Дѣла Іована Хаџића у књижеству названога Милоша Светића. Књига II. Преводи спѣвни*, Карловци: у Митрополитско-гимназіялной типографіи.
3. ИП 1800: *Ироическая пѣснъ о походѣ на Половцовъ удѣльнаго князя новагорода-сѣверскаго Игоря Святославича*, Москва: в Сенатской типографіи, 1800.
4. Косовић 2003: Н. Косовић, *Повијест минулих љета или Несторов љетопис* (прво издање), Београд: ИКП Никола Пашић.
5. Медић 1870: Д. Медић, *Слово о полку Игоревом или Пјесма о Игоревој чети*, Петроград: Царска Академија наука.
6. Минић 1994: В. Минић, *Одабране странице старе руске књижевности*, Цетиње: 1994.
7. Недић 2003: В. Недић, *Спев о војевању Игоровом*, Београд: Гутенбергова галаксија
8. Његош 1967: П. П. Његош, *Слово о Игоровом походу*, Целокупна дела Петра Петровића Његоша. Књига четврта, Београд: Просвета; Цетиње: Обод; Сарајево: Свјетлост.
9. Панић Суреп 2003: М. Панић Суреп, *Слово о полку Игорову*, Београд: Гутенбергова галаксија.
10. ПСРЛ 1962: *Полное собрание русских летописей. Том первый. Лаврентьевская летопись и Суздальская летопись по Академическому списку*, Москва: Издательство восточной литературы.
11. Шајковић 1939: И. С. Шајковић, *Песма о војевању Игорову*, друго издање, Хелсинки: Сана.

б) Речници:

1. ПОС 1967-1984: *Псковский областной словарь с историческими данными*, Ленинград: Издательство Ленинградского университета.
2. СДРЯ 1988: *Словарь древнерусского языка.* Том I (1988) —. (главный ред. Р. И. Аванесов), Москва: Русский язык.
3. СДРЯ 1966: *Словарь древнерусского языка XI-XIV вв*. (ред. Р. И. Аванесов), Москва: Наука.
4. Срезневский 1989: И. И. Срезневский, *Словарь древнерусского языка* (Репринтное издание), Москва: Книга.
5. СРЯ 1975-2002: *Словарь русского языка XI-XVII вв*. (ред. колегия: Р. И. Аванесов, С. Г. Бархударов, В. И. Борковский...), Москва: Наука.
6. СС СПИ 1965-1984: *Словарь-справочник "Слова о полку Игореве"* (составитель В. В. Виноградов, под ред. Б. А. Ларина, Д. С. Лихачева), Ленинград: Наука.

7. Черных 1993: П. Я. Черных, *Историко-этимологический словарь современного русского языка*, Москва: Русский язык.

в) Литература:

1. Авилова 1976: Н. С. Авилова, *Вид глагола и семантика глагольного слова*, Москва: Наука.
2. Арсенијевић 2013: Б. М. Арсенијевић, *Временско и аспектуално значење аориста*, Српски језик, XVIII, 2013, 253-261.
3. Бабович 1983: М. Бабович, *Изучение Слова о полку Игореве в югославской русистике*, Зборник Матице српске за славистику, 24, 1983, 15-31.
4. Барјактаревић 1981: Д. Барјактаревић, *Развојни пут конструкције за казивање будућности*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 7/1, 1981, 323-330.
5. Белић 2000: А. Белић, *О глаголу са синтаксичке стране*, Изабрана дела А, Белића. Т. 13, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства; Нови Сад: Будућнст, 329-335.
6. Белић 1965: А. Белић, *Историја српскохрватског језика. Књ. II, св. 2, Речи са конјугацијом*, Београд: Научна књига.
7. Белић 1941: А. Белић, *О језичкој природи и језичком развитку. Лингвистичка испитивања*, Београд: Српска краљевска академија.
8. Белић 1938-1939: А. Белић, *Прилози учењу о употреби времена у српскохрватском језику*, Јужнословенски филолог, XVII, 1938-1939, 179-188.
9. Белић 1934: А. Белић, *Постанак прасловенске глаголске системе*, Београд: Српска краљевска академија.
10. Белић 1932: А. Белић, *Словенски инјуктив у вези са постанком словенског глаголског вида*, Београд: Глас Српске краљевске академије, CXLVIII.
11. Белић 1926-1927: А. Белић, *О употреби времена у српскохрватском језику*, Јужнословенски филолог, VI, 1925-1926, 102-132.
12. Белић 1925-1926: А. Белић, *Аорист имперфективних глагола*, Јужнословенски филолог, V, 1925-1926, 171-182.
13. Бондарко 1971: А. В. Бондарко, *Вид и время русского глагола (значение и употребление)*, Москва: Просвещение.
14. Бондарко 1959: А. В. Бондарко, *Настоящее историческое в славянских языках с точки зрения глагольного вида*, Славянское языкознание, Москва: Издательство АН СССР, 48-58.
15. Борковский, Кузнецов 1965: В. И. Борковский, П. С. Кузнецов, *Историческая грамматика русского языка*, Изд. 2-е, Москва: Наука.
16. Бошковић 1985: Р. Бошковић, *Основи упоредне граматике словенских језика. II. Морфологија*, Никшић: НИО Универзитетска ријеч.
17. Бредихина 2012: Е. В. Бредихина, *Простые претериты в текстах берестяных грамот: факты живого языка или влияние книжной нормы*, Вестник Волгоградского государственного университета, Серия 2, Языкознание, № 2 (16), 2012, 195-198.
18. Булахов, Жовтобрюх, Кодухов 1987: М. Г. Булахов, М. А. Жовтобрюх, В. И. Кодухов, *Восточнославянские языки*, Москва: Просвещение.

19. Бунина 1959: И. К. Бунина, *Система времён старославянского языка*, Москва: Издательство АН СССР.
20. Валгина, Розенталь, Фомина 2003: Н. С. Валгина, Д. Э. Розенталь, М. И. Фомина, *Современный русский язык* (под редакцией Н. С. Валгиной, изд. 6-е, перераб. и доп.), Москва: Логос.
21. Ван-Вейк 1962: Н. Ван-Вейк, *О происхождении видов славянского глагола*, Вопросы глагольного вида, Москва: Издательство иностранной литературы, 238-257.
22. Ван-Вейк 1957: Н. Ван-Вейк, *История старославянского языка*, (под ред. Н. А. Кондрашова), Москва: Издательство иностранной литературы.
23. Војводић 2008: Д. Војводић, *Корелативна радња у сложеним реченицама (На примјерима употребе футура у српском и другим словенским језицима)*, Славистика, XII, 2008, 358-370.
24. Војводић 2003: Д. Војводић, *О синтаксичкој итеративности (на српско-руском материјалу)*, Славистика, VII, 2003, 52-64.
25. Войводич 1998: Д. Войводич, *Русский и сербско-хорвтаский перфективный презенс в сопоставительном аспекте*, Зборник Матице српске за славистику, 54-55, 1998, 119-147.
26. Војводић 1996: Д. Војводић, *Статус футура I у књижевноумјетничком и публицистичком стилу*, Јужнословенски филолог, LII, 1996, 107-121.
27. Војводић 1995: Д. Војводић, *Облици футура I као варијанте и/или као стандарди?*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 24/1, 1995, 341-349.
28. Vojvodić 1989-1990: D. Vojvodić, *Opća sintaksička značenja vidsko-vremenskih oblika*, Radovi, Razdio filoloških znanosti, 1989-1990, 93-109.
29. Војводић 1989: Д. Војводић, *Транспозиција перфективног презента у руском и хрватскосрпском језику*, Зборник Матице српске за славистику, 36, 1989, 85-97.
30. Vojvodić 1988-1989: D. Vojvodić, *Futur glagola svršenog vida u ruskom jeziku*, Radovi, Razdio filoloških znanosti, 1988-1989, 69-88.
31. Вуковић 1967: Ј. Вуковић, *Синтакса глагола*, Сарајево: Завод за издавање уџбеника.
32. Гавранек 1962: Б. Гавранек, *Вид и время глагола в старославянском языке*, Вопросы глагольного вида, Москва: Издательство иностранной литературы.
33. Галинская 2006: Е. А. Галинская, *Об одном реликте древнеславянского имперфекта в русском языке*, Вестник Московского университета. Сер. 9. Филология, 2006, 47-60.
34. Герасимова 2009: И. В. Герасимова, *Аномалии как нарушение грамматических норм употребления простых претеритов в старорусской речи XV-XVII вв.*, Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского, Филология. Искусствоведение, № 3, 2009, 254-259.
35. Голанов 1965: И. Г. Голанов, *Морфология современного русского языка*, Москва: Высшая школа.
36. Гвозданович 1998: Гвозданович, *Видовые параметры и взаимоотношение между типологиями вида и времени в славянских языках*, Типология вида: проблемы, поиски, решения, Москва: Школа "Языки русской культуры", 115-124.
37. Горшков 1963: А. И. Горшков, *Старославянский язык*, Москва: Высшая школа.

38. Горшкова, Хабургаев 1981: К. В. Горшкова, Г. А. Хабургаев, *Историческая грамматика русского языка*, Москва: Высшая школа.
39. Грицкат 1956: И. Грицкат, *О неким особинама футура II (футура егзактног)*, Наш језик, VIII/3-4, 1956, 89-105.
40. Грицкат 1954: И. Грицкат, *О перфекту без помоћног глагола у српскохрватском језику и сродним синтаксичким појавама*, Београд: Научна књига.
41. Грковић-Мејџор 2007: Ј. Грковић- Мејџор, *О сложеном футуру у старословенском језику*, Списи из историјске лингвистике, Сремски Карловци; Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 389-396.
42. Гудков 2007: В. П. Гудков, *Исследования частных вопросов истории славянских языков*, Москва: Издательство Московского университета.
43. Демидкина 2008: Д. А. Демидкина, *Функционирование и референциальные особенности русских форм прошедшего времени с аористическим значением*, Альманах современной науки и образования , 2008, 70-72.
44. Дилпарић 2004: П. Дилпарић, *О неким аспектима односа словенског имперфекта и аориста*, Српски језик, 9/1-2, 2004, 577-583.
45. Дурново 1959: Н. Дурново, *Очерк истории русского языка*, S'gravenhage: Mouton&co.
46. Дурново 1925-1926: Н. Дурново, *Русские рукописи XI и XII в. как памятники старославянского языка*, Јужнословенски филолог, VI, 1925-1926, 11-64.
47. Ђорђић 1975: П. Ђорђић, *Старословенски језик*, Нови Сад: Матица српска.
48. Жолобов 2009: О. Ф. Жолобов, *Древнерусский имперфект в корпусе учительных сборников*, V Международная конференция "Комплексный подход в изучении Древней Руси", 5-11.
49. Иванов, Иорданиди, Вялкина, Сумникова, Силина, Крыско 1995: В. В. Иванов, С. И. Иорданиди, Л. В. Вялкина, Т. А. Сумникова, В. Б. Силина, В. Б. Крыско, *Древнерусская грамматика XII-XIII вв*, Москва: Наука.
50. Иванов 1990: В. В. Иванов, *Историческая грамматика русского языка*, Москва: Просвещение.
51. Ивић 1980: М. Ивић, *О значењу српскохрватског плусквамперфекта*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, XXIII/1, 1980, 93-100.
52. Ивић 1958: М. Ивић, *Систем личних глаголских облика за обележавање времена у српскохрватском језику*, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, III, 1958, 139-149.
53. Ивић 1953-1954: П. Ивић, *Систем значења основних претериталних времена у говору Галипољских Срба*, Јужнословенски филолог, XX/1-4, 1953-1954, 229-262.
54. ИГРЯ 1982: *Историческая грамматика русского языка. Морфология: Глагол*. Москва: Наука.
55. Јовановић 2007: Ј. Јовановић, *Глаголски вид и време у обличкој системи и у дистрибуцији облика*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 36/1, 2007, 151-162.
56. Кельн 1962: Г. Кельн, *Происхождение славянского глагольного вида (Производные образования несовершенного вида от приставочных глаголов в их отношении к категории детерминированности и к системе глагольных форм)*, Вопросы глагольного вида, Москва: Издательство иностранной литературы, 280-286.

57. Кликовац 2009: Д. Кликовац, *О презенту несвршених глагола за означавање будућих ситуација*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/1, 2009, 57-71.
58. Ковачевић 2009: М. Ковачевић, *Употреба футура II у простој реченици*, Српски језик, 14/1-2, 2009, 65-75.
59. Ковачевић 2008: М. Ковачевић, *Конкурентност двају футура и перфективног презента у савременом српском језику*, Зборник Матице српске за славистику, 73, 2008, 195-211.
60. Кошутић 1984: Р. Кошутић, *Граматика руског језика. II Облици,* четврто издање, Београд: Филолошки факултет.
61. Кузнецов 2002, П. С. Кузнецов, *Очерки по морфологии праславянского языка*, Изд. 2-е, Москва: Едиториал УРСС.
62. Курилович 1962: Е. Курилович, *Происхождение славянских глагольных видов*, Вопросы глагольного вида, Москва: Издательство иностранной литературы, 258-264.
63. Ломтев 1961: Т. П. Ломтев, *Сравнительно-историческая грамматика восточнославянских языков*, Москва: Высшая школа.
64. Луценко 1985: Н. А. Луценко, *Вид и время (Проблемы разграничения и взаимодействия)*, Вопросы языкознания, 2, 1985, 43-50.
65. Маретић 1963: Т. Маретић, *Граматика хрватскога или српскога језика* (треће непромењено издање), Загреб: Матица хрватска.
66. Мареш 1981: Ф. В. Мареш, *Карактеристика промене перфекта и кондиционала у словенским језицима*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 7/1, 1981, 79-90.
67. Маројевић 2008: Р. Маројевић, *Пјеснички језик Његошев II (перфективни глаголи са имперфективним ликом)*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 37/1, 2008, 179-198.
68. Мароевич 2001: Р. Мароевич, *Русская грамматика*: *Сопоставительная грамматика русского и сербского языков с историческими комментариями*. В двух томах. Том I. *Типология. Фонология. Морфология имени*, Москва – Белград: Филологический факультет Белградского университета.
69. Мароевич 2001: Р. Мароевич, *Русская грамматика. Сопоставительная грамматика русского и сербского языков с историческими коментариями.* В двух томах. Том II. *Морфология глагола. Синтаксис. Теория перевода*, Москва-Белград: Филологический факультет Белградского университета.
70. Маројевић 2000а: Р. Маројевић, *Старославенске студије*, Београд: Филолошки факултет; Крагујевац: Нова светлост.
71. Маројевић 2000б: Р. Маројевић, *Српски језик данас*, Београд: ЗИПС, Српска радикална странка.
72. Маројевић 1998: Р. Маројевић, *Компаративно-историјски приступ класификацији врста речи у српском и руском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 27/2, 1998: 39-48.
73. Мароевич 1995: Р. Мароевич, *К типологии русского и сербского языков*, Славяноведение, 1995/4, 63-77.
74. Маројевић 1986: Р. Маројевић, *Типолошко диференцирање руског и српскохрватског језика (из дијахронијске и синхронијске перспективе)*, Јужнословенски филолог, XLII, 1986, 21-41.

75. Маројевић 1977: Р. Маројевић, *Однос лексичких и граматичких средстава за диференцирање значења у српскохрватском језику*, Наш језик, XXIII/1-2, 1977, 37-44.
76. Маслов 1961: Ю. С. Маслов, *Роль так называемой перфективации и имперфективации в процессе возникновения глагольного вида*, Исследования по славянскому языкознанию, Москва: Издательство АН СССР, 165-195.
77. Мейе 1951: А. Мейе, *Общеславянский язык*, Москва: Издательство иностранной литературы.
78. Merle 1984: G. Merle, *Неколико запажања о односу вид - време у српскохрватском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 14/2, 1984, 41-49.
Mikkelsen 1984: H. K. Mikkelsen, *Видска опозиција између аориста и имперфекта у српскохрватском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 14/2, 1984, 67-73.
79. Мещанинов 1982: И. И. Мещанинов, *Глагол*, Ленинград: Наука.
80. Милошевић 1982: К. Милошевић, *Обиљежавање будућности у српскохрватском језику*, Књижевни језик XI/1, 1982, 1-12.
81. Милошевић 1970: К. Милошевић, *Футур II и синонимски облици у савременом српскохрватском књижевном језику*, Сарајево: Академија наука и умјетности Босне и Херцеговине, Дјела, књига XXXIX.
82. Musić 1925-1926: A. Musić, *Aorist imperfektivnih glagola u srpsko-hrvatskom jeziku*, Јужнословенски филолог, V, 1925-1926, 27-41.
83. Нахтигал 1963: Р. Нахтигал, *Славянские языки*, Москва: Издательство иностранной литературы.
84. Немец 1962: И. Немец, *Генезис славянской видовой системы*. *Резюме*, Вопросы глагольного вида, Москва: Издательство иностранной литературы, 265-275.
85. Николић 1976: Б. М. Николић, *Ка основама српскохрватске семантичко-синтаксичке морфологије*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, 42/1-4, 1976, 158-166.
86. Николић 2000: М. Николић, *Основа и наставци презентских облика у српском стандардном језику*, Јужнословенски филолог, LVI/3-4, 2000, 737-746.
87. Николић 2002: С. Николић, *Старословенски језик I (х издање)*, Београд: Требник.
88. Обнорский 1953: С. П. Обнорский, *Очерк по морфологии русского глагола*, Москва: Издательство Академии наук СССР.
89. Остојић 2010: Б. Остојић, *Статус конструкције имперфекта глагола хтјети и инфинитива у српском језику*, Српски језик, XV, 2010, 27-35.
90. Остојић 2009: Б. Остојић, *Стабилност и нестабилност глаголских облика и иновације у књижевном језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/1, 2009, 87-93.
91. Петрухин 2008: П. П. Петрухин, *Syntaxis verbi. Консекутивный имперфект в ранних восточнославянских летописях*, Русский язык в научном освещении, №1, 2001, 219-238.
92. Пипер, Антонић, Ружић, Танасић, Поповић, Тошовић 2005: П. Пипер, И. Антонић, В. Ружић, Љ. Поповић, Б. Тошовић, Синтакса *савременог српског језика: проста реченица* (у редакцији академика Милке Ивић), Београд: Институт за српски језик САНУ; Београдска књига, Нови Сад: Матица српска.

93. Пол Луј 2013: Т. Пол Луј, *Преводи Библије и формирање српског стандардног језика: случај претериталних времена*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 42/1, 2013, 23-35.
94. Пол Луј 2007: Т. Пол Луј, *Ка одређењу „инваријанте“ глаголског вида*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 36/1, 2007, 53-65.
95. Пол Луј 2003: Т. Пол Луј, *Плусквамперфекат жива граматичка категорија савременог српског језика*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 33/1, 2003, 111-122.
96. Пол Луј 2000: Т. Пол Луј, *О употреби аориста у савременом српском језику*, Јужнословенски филолог, LVI/3-4, 2000, 1201-1213.
97. Пол Луј, Анђелковић 1998: Т. Пол Луј, С. Анђелковић, *О категорији глаголског вида у српском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 28/2, 1998, 141-147.
98. Половина 1984: В. Половина, *О употреби глаголских времена у савременом српскохрватском разговорном језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 14/2, 1984, 97-103.
99. Попова 2006: З. Д. Попова, *Категория славянского глагольного вида: дискуссии, возможные решения*, Јужнословенски филолог, LXII, 2006, 233-251.
100. Поповић 2005: И. Поповић, *Историја српскохрватског језика*, Београд: Требник, Крагујевац: Лира.
101. Поспелов 1966: Н. Поспелов, *О двух рядах грамматических значений глагольных форм времени в современном русском языке*, Вопросы языкознания, 2, 1966, 17-29.
102. Потебня 1941: А. А. Потебня, *Из записок по русской грамматике, Т. IV*, Москва; Ленинград: Издательство АН СССР.
103. Прокопович 1982: Е. Н. Прокопович, *Глагол в предложении*: *семантика и стилистика видо-временных форм*, Москва: Наука.
104. Рассудова 1982: О. П. Рассудова, *Употребление видов глагола в современном русском языке*, Москва: "Русский язык".
105. Ремнева 1995: М. Л. Ремнева, *История русского литературного языка*, Москва: Филология.
106. Ружичка 1962: Р. Ружичка, *Глагольный вид в Повести временных лет. Глава XI. Заключение*, Впоросы глагольного вида, Москва: Издательство иностранной литературы, 308-319.
107. РГ 2005: *Русска грамматика. Том I. Фонетика. Фонология. Ударение. Интонация. Словообразование. Морфология*. Москва: Институт русского языка им. В. В. Виноградова.
108. Розенталь, Голуб, Теленков 2003: Д. Э. Розенталь, И. Б. Голуб, М. А. Теленков, *Современный русский язык* (Изд. 5-е, исправленное), Москва: Айрис Пресс.
109. РГ 1990: *Русская грамматика* (под ред. Н.Ю . Шведовой и В. В. Лопатина, Издание 2-е, исправленное), Москва: Русский язык.
110. СРЯ 2002: *Современный русски язык*, под ред. П. А. Леканта (3-е изд. стереотипное), Москва: Дрофа.
111. Симић 2008: Р. Симић, *Нормативни и употребни статус футуроида ћу/ћеш +...+ да+презент*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/1, 2008, 51-55.

112. Симић 1989: Р. Симић, *Синонимија и стилске функције глаголских облика*, Књижевни језик, 18/3, 1989, 125-135.
113. Симић 1974: Р. Симић, *Футур II у науци и наставној пракси*, Књижевност и језик, XXI/1, 1974, 23-57.
114. Сладојевић 1966: П. Сладојевић, *О основним временским категоријама употребе глаголских облика у српскохрватскоме језику*, Београд: Научна књига.
115. Сладојевић 1963: П. Сладојевић, *Неколико ријечи о значењу и употреби аориста у погодбеним реченицама у језику Вука Караџића*, Јужнословенски филолог, XXVI/1-2, 1963, 459-462.
116. Сладојевић 1953-1954: П. Сладојевић, *О имперфекту у српскохрватском језику*, Јужнословенски филолог, XX/1-4, 1953-1954, 213-228.
117. Стакић 2013: М. Стакић, *Грађење имперфекта у савременом српском језику*, Српски језик, XVIII, 2013, 87-109.
118. Стакић 2012: М. Стакић, *Структура и развитак имперфекта у српском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 41/3, 2012, 23-63.
119. Стакић 2010: М. Стакић, *Структура наставака инфинитива и аориста (развитак и савремено стање у српском језику)*, Српски језик, XV, 2010, 555-572.
120. Стакић 2009: М. Стакић, *Инфинитив и аорист у морфолошком систему српског језика*, Књижевност и језик, LVI/3-4, 2009, 235-243.
121. Стакић 2008: М. Стакић, *Глаголски вид и глаголске основе у српском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/3, 2008, 23-31.
122. Стакић 2006: М. Стакић, *Облици презента у српском језику*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 36/3, 2006, 213-229.
123. Станковић 1984: Б. Станковић, *Глаголски облици у српскохрватским и руским декларативним и финалним реченицама*, Научни састанак слависта у Вукове дане, 14/2, 1984, 129-137.
124. Стевановић 1974: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик (Граматички системи и књижевнојезичка норма). II. Синтакса* (друго издање), Београд: Научна књига.
125. Стевановић 1972: М. Стевановић, *Глаголски облици као међусобне синтаксичке опозиције*, Јужнословенски филолог, XXIX/1-2, 1972, 81-103.
126. Стевановић 1967а: М. Стевановић, *Функције и значење глаголских времена*, Београд: Научно дело.
127. Стевановић 1967б: М. Стевановић, *Глаголско време или глаголски вид*, Анали Филолошког факултета, 7, 1967, 133-140.
128. Стевановић 1966-1967: М. Стевановић, *Значење аориста имперфективних глагола*, Јужнословенски филолог, XXVIII/1-2, 1966-1967, 165-183.
129. Стевановић 1957-1958: М. Стевановић, *Начин одређивања глаголских времена*, Јужнословенски филолог XXII/ 1-4, 1957-1958, 19-48.
130. Стевановић 1957: М. Стевановић, *Око значења аориста*, Наш језик, VIII/5-6, 1957, 128-144.
131. Стевановић 1953-1954: М. Стевановић, *Значење имперфекта према употреби у језику П. П. Његоша*, Јужнословенски филолог, XX/1-4, 1953-1954, 39-80.
132. Стевановић 1953: М. Стевановић, *Напоредна употреба инфинитива и презента са свезицом да*, Наш језик, V/3-4, 85-102.

133. Стевановић 1938-1939: М. Стевановић, *Питање значења глаголских времена у релативној употреби њиховој*, Јужнословенски филолог, XVII, 1938-1939, 150-178.
134. Стојићевић 1951: А. Стојићевић, *Значење аориста и имперфекта у српскохрватском језику*, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede.
135. Танасић 2005а: С. Танасић, *Статус плусквамперфекта у српском стандардном језику*, Шести лингвистички скуп „Бошковићеви дани“, Подгорица: ЦАНУ, 231-239.
136. Танасић 2005б: С. Танасић, *Синтаксичке теме*, Београд: Београдска књига.
137. Танасић 1996: С. Танасић, *О перфекту и плусквамперфекту имперфективних глагола*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, XXXIX/1, 1996, 91-97.
138. Терзић 1983: Б. Терзић, *Значај српскохрватског језика за проучавање историјске фонетике и граматике руског језика*, Књижевност и језик, XXX/4, 1983, 251-256.
139. Фёдорова 2007: К. В. Фёдорова, *Сравнительный анализ систем прошедшего времени глагола в русском и сербском языках (аорист, имперфект, перфект)*, Альманах современной науки и образования, № (3), 2007: 219-221.
140. Черных 1962: П. Я. Черных, *Историческая грамматика русского языка. Краткий очерк* (издание 3-е), Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство Министерства просвещения РСФСР.
141. Черткова 1998: М. Ю. Черткова, *От категории вида к категории времени или наоборот?* Типология вида: проблемы, поиски, решения, Москва: Школа "Языки русской культуры".
142. Човић 1970: Б. Човић, *Употреба имперфективног и перфективног презента у савременом руском књижевном језику*, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, XIII/2, 1970, 615-658.
143. Шевелева 2009: М. Н. Шевелева, *Плюсквамперфект в памятниках XV-XVIвв*, Русский язык в научном освещении, №1 (17), 2009, 5-43.
144. Шевелева 2008: М. Н. Шевелева, *Ещё раз о истории древнерусского плюсквамперфекта*, Русский язык в научном освещении, №2 (16), 2008, 217-245.
145. Шевелева 2007: М. Н. Шевелева, *Русский плюсквамперфект в древнерусских памятниках и современных говорах*, Русский язык в научном освещении, №2 (14), 2007, 214-252.
146. Шевелева 1993: М. Н. Шевелева, *Аномальные церковнославянские формы с глаголом быти и их диалектные соответствия (К вопросу о соотношении церковнослвянской нормы и диалкетной системы)*, Исследования по славянскому историческому языкознанию, Москва: Издательство Московского университета, 135-155.
147. Якубинский 1953: Л. П. Якубинский, *История древнерусского языка*, Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство Министерства просвещения РСФСР.

Прилог II

ПРЕДВИЂЕНА СТРУКТУРА РАДА

1. УВОД
1.1. Предмет и задаци
1.2. Методе
1.3. Грађа
1.4. Историја питања

ОПШТИ ДЕО
КАТЕГОРИЈЕ ВРЕМЕНА И НАЧИНА

2. Систем прошлих времена у староруском језику
2.1. Аорист
2.2. Имперфекат
2.3. Плусквамперфекат
2.4.1. Пуни перфекат
2.4.2. Крњи перфекат

3. Садашње време у староруском језику
3.1. Презент глагола несвршеног вида
3.2. Презент глагола свршеног вида

4. Будуће време у староруском језику
4.1. Футур II
4.2. Футур I

5. Заповедни начин у староруском језику